

Lieta C-514/23

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2023. gada 8. augusts

Iesniedzējtiesa:

Consiglio di Stato (Itālija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 8. augusts

Prasītāja:

Tiberis Holding Srl

Atbildētājas:

Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA

Ministero dello Sviluppo Economico

Ministero dell'ambiente e della sicurezza energetica

ITĀLIJAS REPUBLIKA

Consiglio di Stato [Valsts padome]

izpildot tiesas funkcijas (Otrā palāta)

ir izdevusi šādu rīkojumu.

RĪKOJUMS

Pēc *Tiberis Holding s.r.l.* [...] prasības, kas ir reģistrēta 2022. gadā Vispārējā reģistrā ar Nr. 8263;

pret

GSE – Gestore dei servizi energetici s.p.a. [...];

Ministero dello sviluppo economico [...] [Ekonomikas attīstības ministrija] un *Ministero dell'ambiente e della sicurezza energetica* [...] [Vides un enerģētiskās drošības ministrija];

piegaloties

Conza Energia s.r.l. [...];

lai grozītu

Tribunale amministrativo regionale per il Lazio [Lacio Reģionālās administratīvās tiesas], trešās ² palātas [*sezione terza ter*], spriedumu Nr. 8256/2022 [...].

[..]

[..] [valsts procesuālās tiesību normas]

1 *Tiberis Holding s.r.l.* uz *Tevere* [Tibra, Itālija] upes ekspluatē hidroelektrisko spēkstaciju, kas atrodas *Fiano Romano (RM)* [Fiāno Romāno, (Romas pilsēta), Itālija] pašvaldībā, un tās jauda sasniedz 2,747 megavatus.

1.1. 2017. gada 8. septembrī *Gestore dei servizi energetici* [Energopakalpojumu pārvaldītājsabiedrība] apmierināja iepriekš minētās komercsabiedrības pieteikumu saņemt piekļuvi stimulēšanas mehānismiem, kas ir paredzēti *Ministero dello sviluppo economico* 2016. gada 23. jūnija dekrētā par “*Atbalstu elektroenerģijai, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem, izņemot saules enerģiju*” [...], kas tika papildināts ar Pārvaldītājsabiedrības 2016. gada 15. jūlija piemērošanas procesuālajiem noteikumiem minētā ministrijas dekrēta 26. panta 1. punkta izpratnē.

1.2. 2017. gada 5. oktobrī *Tiberis Holding s.r.l.* noslēdza līgumu ar Pārvaldītājsabiedrību par stimulēšanas tarifu piemērošanu elektroenerģijai, ko ražo atjaunojamo energoresursu spēkstacijās, izņemot saules enerģiju, ar šo līgumu tika paredzēti nosacījumi, ar kādiem ieinteresētā persona saņem tai pienākošos stimulēšanas maksājumus.

1.3. Saskaņā ar minēto stimulu pieteikuma iesniedzēja piecu gada laikā (proti, no 2017. līdz 2021. gadam) kopumā saņēma maksājumus 4 044 340,75 EUR apmērā.

1.4. Ar 2022. gada 4. aprīļa rēķiniem Nr. 561085 un Nr. 561087 un 2022. gada 2. maija rēķinu Nr. 63405 Pārvaldītājsabiedrība pieprasīja *Tiberis Holding s.r.l.* atmaksāt daļu no tai veiktajiem maksājumiem 1 224 210,86 EUR apmērā.

2 Pret šo prasījumu, kā arī to pamatojošiem līgumu noteikumiem un tiesību aktu noteikumiem, ieinteresētā komercsabiedrība cēla prasību *T.a.r. per il Lazio*.

2.1. Prasības pamatojumam tā ir [norādījusi] divus pamatus: a) Direktīvas 2009/28/EK 3. panta un Direktīvas 2018/2001/ES 4. panta [...] pārkāpums, lūdzot iesniegt lūgumu Eiropas Savienības Tiesā prejudiciāla

nolēmuma pieņemšanai [...]. [pamats, kas attiecas uz valsts tiesisko regulējumu un nav saistīts ar Tiesas vērtējumu]

3 Pārvaldītājsabiedrība un līdzatbildētāja *Conza Energia s.r.l.* [...] [apgalvoja], ka prasība nav pieņemama termiņa nokavējuma dēļ, un katrā ziņā tās [arī lūdz] prasību noraidīt.

4 [Iepriekš minētajā] spriedumā Reģionālā administratīvā tiesa atzina prasību par pieņemamu, taču to pilnībā noraidīja, būtībā norādot, ka, ievērojot tiesisko regulējumu un lietas faktus, “*prasītājai bija sniegta piekļuve stimulējošiem pasākumiem, izmantojot “iekļaušanas reģistrā” sistēmu: iekārtā saražotā elektroenerģija paliek operatora rīcībā, kurš to novada elektrotīklā un pārdod brīvajā tirgū. Šī sistēma stimula saņēmējam garantē nemainīgu kopējo atlīdzību (brīva pārdošana + Pārvaldītājsabiedrības piešķirtais stimulē) par saražoto elektroenerģiju, kas ir atbilstoša, lai atmaksātos veiktie ieguldījumi spēkstacijas izbūvē. Tik tiešām Pārvaldītājsabiedrības piešķirtais stimulē garantē tarifus, kas ir atbilstoši pieteicēja iesniegtā projekta izmaksām. Šī sistēma tālād projekta sākumā aizsargā uzņēmēju no elektroenerģijas tirgus cenu neparedzamajām svārstībām laika gaitā un tam garantē nemainīgu tarifu, kas ļauj atgūt veiktos ieguldījumus iekārtas izbūvei [...]. Vienīgais trūkums [...] izriet no apstākļa, ka iespējama elektroenerģijas tirgus cenas pieaugums laika gaitā (kā tas, kas tika pieredzēts pēdējos mēnešos) nevar tikt pārvērsts par pieaugumu uzņēmuma ieņēmumos, tieši otrādi, tas kļūst par “negatīvu stimulu” (proti, tiek veikta atmaksa par labu Pārvaldītājsabiedrībai: tirgus cenai krītot zem noteikta līmeņa, Pārvaldītājsabiedrība nodrošina operatoram noteiktu nemainīgu ieņēmumu līmeni; un otrādi, tirgus cenai pieaugot, ņemot vērā operatoram nodrošināto ieņēmumu nemainīgumu, Pārvaldītājsabiedrība ietur enerģijas cenas starpību). Tomēr tas ir uzskatāms par pretizpildījumu (ar neprognozējamu un nejaušu raksturu) garantijai par nemainīgiem tarifiem, kas tādējādi ļauj atpelnīt sākotnējo ieguldījumu, ja, kā tas bija līdz 2021. gada beigām, enerģijas cena tirgū bija zemāka nekā Pārvaldītājsabiedrības garantētais tarifs (ar stimulu tiek segta starpība starp pārdotās elektroenerģijas cenu un garantēto bāzes tarifu ieguldījumu atgūšanai). [...] [Šī tiesiskā regulējuma gaismā ir nepamatoti prasītājas izvirzītie argumenti par neiespējamību gūt papildu peļņu no tirgus svārstībām. Faktiski, iesniedzot pieteikumu stimulu saņemšanai un pēc tam 2017. gada 5. oktobrī noslēdzot attiecīgo līgumu, prasītāja uzņēmās arī no tā izrietošo uzņēmējdarbības risku]. Šāda veida stimulēšanas mehānisms ir saskanīgs ar Eiropas Komisijas Paziņojumu 2014/C 200/01 par nosacījumiem, atbilstoši kuriem atbalstu enerģētikas un vides jomā var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar [LESD] 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu [...] Šādu mehānismu nevar atzīt par diskriminējošu, jo stimulu saņēmušie operatori, kas ir piedalījušies dažāda veida izsoles procedūrās, “var iekasēt pilno tirgus cenu”, savukārt operatoriem, kas ir saņēmuši stimulu, pamatojoties uz viņu iekļaušanu reģistrā, “ir jāatmaksā starpība starp tirgus cenu un stimulu”, kā to apgalvo prasītāja. Patiesībā abas situācijas ir pilnīgi atšķirīgas: [...] operatori, kas piedalās izsolēs ar cenas samazinājumu kopumā saņem zemāku tarifu nekā reģistrā ietvertie operatori, turpretī tie var gūt labumu no iespējama tirgus cenu*

kāpuma. Savukārt reģistrā [ietvertie] operatori saņem augstākus tarifus, toties tie nevar nopelnīt uz tirgus cenu kāpuma rēķina. [...] [turpmāki apsvērumi šajā pašā ziņā] Tiesiskajā regulējumā ietvertais mehānisms tomēr ir atšķirīgs un kopumā tas ir saprātīgs. Patiesībā mazajiem uzņēmumiem tas garantē ieguldījumu ekonomisko ilgtspēju, ar lielāku valsts atbalstu tos pasargājot no tirgus neparedzamības (proti, jau no sākuma garantējot augstāku tarifu, kas nav atkarīgs no tirgus svārstībām), savukārt tikai lielāku izmēru uzņēmumiem regulējums garantē augstāku atlīdzību, balstoties uz ieņēmumiem no pārdošanas tirgū, ar pieņēmumu, ka principā lielāki uzņēmumi spēj finansiāli labāk pielāgoties tirgus svārstībām. Kopumā stimulu sistēma nav pretrunā Savienības tiesiskajam regulējumam, tā aizsargā ieguldījumu “drošību”, nav diskriminējoša un garantē sabiedrības intereses, lai tiktu ražota elektroenerģija no atjaunojamiem energoresursiem, aizsargājot mazākos ražotājus pret lielākiem ražotājiem tieši brīžos, kuros tirgus svārstības tiem ir neizdevīgas”.

5 Savā [...] apelācijas sūdzībā *Tiberis Holding s.r.l.* lūdz [iesniedzējtiesu] grozīt pirmajā instancē taisīto spriedumu, kritizējot pirmās instances tiesas izdarītos secinājumus un būtībā pārņemot [pamatu, kas ir izvirzīts] prasībā pirmajā instancē.

6 Pārvaldītājsabiedrība un *Conza Energia s.r.l.* [...] lūdz noraidīt apelācijas sūdzību.

7. [...]

8. [...] [valsts procesuālās tiesību normas]

9. [Iesniedzējtiesa] norāda, ka pirmšķietami pastāv potenciāla pretruna starp pamatlietas faktiem piemērojamo valsts tiesisko regulējumu un [Savienības tiesībām] [...].

Turklāt interpretācijas jautājums, šķiet, nav acīmredzami atrisināms, par to iepriekš nav bijusi tiesvedība Eiropas Savienības Tiesā, un tā kā šī apelācijas instance ir pēdējā tiesu instance valsts tiesiskajā iekārtā, ir nepieciešams iesniegt lūgumu Tiesā sniegt prejudiciālu nolēmumu par interpretāciju LESD 267. panta izpratnē.

10. [...]

[...] [Iesniedzējtiesa dara zināmu, ka tā ir ievērojusi Tiesas “Ieteikumus valstu tiesām par prejudiciālā nolēmuma tiesvedības ierosināšanu” un ka prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā ir ievērotas pušu tiesības uz aizstāvību.

11. [...] Šajā lietā atbilstošā valsts tiesību norma, attiecībā uz kuru pastāv šaubas par tās atbilstību [Eiropas Savienības] tiesībām [...] ir *Ministero dello sviluppo economico* 2016. gada 23. jūnija dekrēta 1. pielikuma 2. punkts, kurā attiecībā uz iekārtām ar jaudu, kas pārsniedz 500 kilovatus, ir noteikts, ka “Pārvaldītājsabiedrība nosaka *Innovo stimulu* katrai iekārtai, balstoties uz *neto*

saražoto elektroenerģiju, kas ir nodota tīklā, un cenām stundu zonām, jaunām iekārtām piemērojot šādu formulu: $Inno = Tb + Pr - Pz$, kur: • Tb ir stimulējošais bāzes tarifs, ko aprēķina katram energoresursu veidam un iekārtu veidam, balstoties uz tabulu 1.1, un ja iekārta ir sekmīgi piedalījusies izsoles procedūrā, tiek samazināta procentu daļa, kas tiek piešķirta šajā pašā procedūrā; • Pr ir visu maksājumu summa, uz ko var pretendēt iekārta; • Pz ir stundu zonas cena zonā, kuras tīklā tiek nodota iekārtā saražotā elektroenerģija. Gadījumā, ja stimula vērtība ir negatīva: a) nosaka, ka tā vērtība ir nulle iekārtām, kas ir saņēmušas stimulu pēc piedalīšanās izsoles procedūrās; b) pārējām iekārtām vērtība saglabājas negatīva un Pārvaldītājsabiedrība veic atbilstošus pielāgojumus, lai tiktu atmaksātas atbilstošās summas saskaņā ar 2012. gada 6. jūlija Ministrijas dekrēta 22. panta noteikumiem”.

12. Šāda tiesību norma varētu būt pretrunā Direktīvas 2009/28/EK 3. pantam un Direktīvas 2018/2001/ES 4. pantam, kuros ir noteikti pieci kumulatīvi nosacījumi, lai stimulus varētu atzīt par likumīgiem: a) stimuliem ir jābūt balstītiem uz tirgus kritērijiem; b) tiem jāļauj saņēmējiem reaģēt uz tirgus tendencēm; c) ar tiem nepieļauj nevajadzīgus tirgu izkropļojumus; d) tie garantē, ka ražotāji reaģē uz tirgus cenas signāliem, un visbeidzot e) tie garantē, ka ražotāji gūst maksimālus tirgus ieņēmumus; f) tos piešķir atvērtā, pārredzamā, uz konkurenci balstītā, nediskriminējošā un izmaksu ziņā efektīvā veidā.

12.1. It sevišķi valsts tiesiskā regulējuma radītās sekas varētu būt tādas, ka tas liktu ražotājiem atteikties no stimula pretēji stimulu mehānisma mērķim.

Šajā ziņā ir jānorāda, ka 2016. gada 23. jūnija Ministrijas dekrētā ir paredzēts, ka piekļuve stimula mehānismiem tiek piešķirta, pamatojoties uz trīs dažādām procedūrām: “reģistrējoties atbilstošajos reģistros” (4. panta 1. punkts); “pēc piedalīšanās konkurējošā izsoles procedūrā par zemāko solītāju” (4. panta 2. punkts); tiešā veidā mazajām iekārtām, ar diferencētiem sliekšņiem atkarībā no energoresursu avota (4. panta 3. punkts). Pievienošanās kādam no šiem režīmiem nenotiek izvēles veidā, bet ir atkarīga tikai no spēkstacijas ražošanas jaudas, tādējādi *Tiberis Holding s.r.l.* patiesībā nevarēja brīvi izlemt, vai iesniegt pieteikumu tās ietveršanai datorizētā reģistrā, ko tā faktiski izdarīja, vai arī piedalīties izsolē, jo šīs ir divas atšķirīgas procedūras, kuru kritēriji ir noteikti, ņemot par pamatu iekārtas veidu un maksimālo jaudu.

[Pēc šī precizējuma], jāatzīmē, ka gadījumā, ja stimula, kuru veido starpība starp piemērojamo tarifu un stundu zonām piemērojamo cenu, vērtība ir negatīva, šo vērtību atbilstoši 2016. gada 23. jūnija Ministrijas dekrēta 1. pielikuma 2. punktam “pielīdzina nullei attiecībā uz iekārtām, kam piemēro stimulus pēc piedalīšanās izsoles procedūrās”, savukārt pārējām iekārtām, kā tas ir ieinteresētās personas gadījumā, [stimula] “vērtība saglabājas negatīva un Pārvaldītājsabiedrība veic atbilstošus pielāgojumus šo summu atgūšanai”, ar precizējumu, [kas ir ietverts] piemērošanas procesuālajā regulējumā, kuru Pārvaldītājsabiedrība ir pieņēmusi 2016. gada 15. jūlijā, ka “iekārtu, kas lūdz

piekļuvi “Stimulam”, saražotā un tīklā nodotā enerģija paliek Atbildīgās Personas rīcībā”.

Balstoties uz šādiem kritērijiem *Tiberis Holding s.r.l.* iekārtā saražotā elektroenerģija, kurai ir piemēroti stimulējošie pasākumi, izmantojot sistēmu, kas izpaužas kā [iekārtas] ietveršana reģistrā, joprojām ir tās rīcībā, lai to nodotu tīklā un pārdotu brīvajā tirgū.

Šī iespēja garantē stimula saņēmējam kopējos ieņēmumus, kurus veido ieņēmumu summa no saražotās elektroenerģijas pārdošanas tirgū, pieskaitot stimulu, ko saņēmējam izmaksā Pārvaldītājsabiedrība, kas ir atbilstoši, lai segtu veiktos ieguldījumus spēkstacijas izbūvei, ņemot vērā, ka Pārvaldītājsabiedrība garantē fiksētu tarifu, kas atbilst iesniegtā projekta izmaksām, un kuru uzņēmējs līguma parakstīšanas brīdī acīmredzot ir novērtējis kā izdevīgu, [šādi] pasargājot elektroenerģijas ražotāju no elektroenerģijas tirgus cenas svārstībām noteiktā laikposmā.

Tomēr ne ikviens iespējams elektroenerģijas tirgus cenas pieaugums laika gaitā (kā tas ir apstiprinājies pēdējos gados) nozīmē operatora ieņēmumu pieaugumu, ņemot vērā, ka tiek piemērots fiksēts tarifs, un šādā gadījumā tarifs pārvēršas par tā saukto “negatīvo stimulu”, proti, Pārvaldītājsabiedrībai tiek atmaksāta summas starpība; minētā Pārvaldītājsabiedrība [...] gadījumā, ja tirgus cena krītas, turpina nodrošināt nemainīgu ieņēmumu līmeni operatoram, savukārt, ja tirgus cena pieaug, Pārvaldītājsabiedrība iekasē starpību starp [tirgus] elektroenerģijas cenu un stimulējošo fiksēto tarifu.

Būtībā vidēja izmēra iekārtām (ar jaudu no 1 līdz 5 megavatiem) un ražotājiem, kuri saņem stimulu, reģistrējoties 2016. gada 23. jūnija Ministrijas dekrēta 9. un nākamajos pantos minētajā datorizētajā reģistrā, ir jāatmaksā starpība starp tirgus cenu un stimulu, atšķirībā no ražotājiem, kas izmanto lielizmēra iekārtas (virs 5 megavatiem) un kas saņem stimulu, piedaloties izsolē, kas ir paredzēta šī paša Ministrijas dekrēta 12. un nākamajos pantos, un tie var saņemt visus ieņēmumus par tirgus cenu.

Ņemot vērā, ka negatīvais stimulants nav pretizpildījums par nemainīgu tarifu garantiju, jo uzņēmums pārdod elektroenerģiju tirgū, kuru raksturo zināma dinamika un riski, ir jānorāda, ka atmaksas pasākums negatīvas kompensācijas gadījumā, šķiet, varētu būt pretrunā Direktīvai 2009/28/EK un Direktīvai 2018/2001/ES, ar kurām valstīm ir uzlikta saistība ļaut operatoriem reaģēt uz tirgus tendencēm, lai novērstu izkropļojumus, kādi rodas ražotāju pieprasījuma elastības likvidēšanas dēļ un kam negatīvā stimulējošā maksājuma dēļ nebūtu intereses reaģēt uz tirgus tendencēm.

13. Līdz ar to Tiesai tiek uzdots šāds jautājums: “*Vai Direktīvas 2009/28/EK 3. pantā un Direktīvas 2018/2001/ES 4. pantā ietvertie principi nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā saistībā ar valsts stimulu shēmu attiecībā uz gadījumiem, kad ražotāji elektroenerģiju pārdod brīvajā tirgū, ir paredzēts*

stimulējošs tarifs, ar kuru tiek garantēta minimālā cena, kas vienlaikus ir arī maksimālā cena, saskaņā ar kompensācijas un atmaksas mehānismu attiecībā uz summām, kas pārsniedz stimula vērtību, ja tirgus cena ir augstāka nekā stimula tarifs (tā sauktais negatīvais stimul) un atmaksas mehānisms tiek piemērots vienīgi tad, ja ražotājs, kas pārdod elektroenerģiju brīvajā tirgū, stimulu saņem, viņu iekļaujot atbilstošajā reģistrā, nevis tad, ja stimul tiek piemērots saistībā ar piedalīšanos izsoles procedūrā?

Ar šādu pamatojumu

Consiglio di Stato [Valsts padome, Itālija], izpildot tiesas funkcijas, otrā palāta nolēmj:

a) iesniegt Eiropas Savienības Tiesā lēmuma motīvu daļā ietverto prejudiciālo jautājumu [..]

[..]

[..] [tiesvedības valsts tiesā apturēšana un norādes valsts tiesas kancelejai]

[..] Romā [..] 2023. gada 28. martā [..]

DARBA VERSIJA